Ч. 91. Четвер 7 мая (24 цьвітня) 1908. Рік XVIII.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провинциї:
на цілий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Повитанє Є. Е. п. Намістника.

Нині о год. 9½ рано відбуло ся в будинку Намістництва повитанє Є. Е. п. Намістника др. Михаіла Бобржиньского насамперед урядниками Намістництва, а відтак представителями всіх инших властий. В імени урядників Намістництва промовив п. Віцепрезидент Намістництва ґр. Володимир Лось тими словами:

Ексцеленциє!

В імени власнім і цілого збору урядників Намістництва маю честь повитати Тебе, Ексцеленциє, на високім становищи, на яке покликала Тебе ласка Найяснійшого Монарха. Витаю Тебе з низьким поклоном яко нашого Настоятеля з тим запевненєм, що поділяючи в цілій повні загальне в краю признанє для Твого, Ексцеленциє, обширного знаня, політичного досьвіду і сильної волі, опертої на знаню і глубокім зрозуміню потреб і відносин краєвих, радо ділити будемо Твої труди і під Твоїм проводом працювати для добра Держави і краю. Зволи, Ексцеленциє, приймити то впевнене ласкавим серцем і не відмавляй нам своїх ласкавих взглядів і довірия, о яке як найбільше просимо.

Є. Ексц. п. Намістник відповів:

Покликаний ласкою Найясн. Пана на становище намістника Галичини обнимаю той уряд в хвили, коли сердечний біль і жаль стискає серце по страті знаменитого мужа, котрий погиб на становищи, полишаючи нам незабутний взорець вірности для Монарха і патріотичного почутя обовязку.

Обнимаючи той уряд в тяжкій трудній хвили, з котрої може нас вивести лиш великий внутрішний спокій і розвага, лиш тверезе оцінюванє відносин, лиш строге придержуванє ся обовязуючих законів, числю на то безвзглядно з Вашої сторони і взагалі всіх урядників політичних в краю.

Я обняв уряд намістника зі сьвідомостию, що средства мої не вистають на сьвітлу репрезентацию, але також і з пересьвідченєм, що край і єго населенє жадають від мене і від панів старостів в теперішній хвили, більше як коли небудь, не так репрезентациї як доброї адміністрациї.

На иншім місци мав я нагоду зазначити, якою повинна бути, до якої цїли стреміти має адміністрация публична, а панове зволїть памятати, що то, що я там сказав о безсторонности єї без взгляду на народність, віроісповіданє і становище суспільне, о прихильности, справедливости і здобутю собі довіря в найширших верствах і що нині повтаряю, єсть з моєї сторони з'обовязанєм супротив цілого населеня нашого краю, котре з вашою ревною помочию мушу сповнити і дасть Бог сповню.

Знаю добре, що наш апарат адміністраций не вистає до виконаня всіх задач новочасної адміністрациї, бо від часу, з котрого апарат той датує ся, населенє краю подвоїло ся, потреби єго збільшили ся, відносини скомплікували ся, закони помножили ся, до виконаня трудні. Длятого моїм старанєм буде, щоби в орґанізациї властий політичних ввести деякі внутрішні уліпшеня, а маю забезпеченє, що центральне правительство не поскупить необхідних в тім напрямі средств.

Годі нині намістникови залагоджувати самому справи намістництва і управляти всіма староствами особисто. Длятого наміряю розширити круг діланя а заразом одвічальність панів віцепрезидентів і радників Двору, ведучих секциї намістництва; длятого розважую гадку, чи не було би вказане поручити декотрим панам старостам надзір над урядованєм сусідних старость, о скілько то в границях законів єсть можливе; длятого наміряю введчати установлене при намістництві висших урядників, котрі би об'їзджаючи постійно край, служили панам старостам радою і вказівками та забезпе-

8)

ДОБРЕ ДІЛО.

(З російского — Д. Айсмана).

(Дальше).

Розпочата робота видала ся Тризні самому дивною і сьмішною і він мало на те числив, що цілковито удасть ся. Коли би не Колтовский, лише який „правник" прийшов був відпоручником, то Тризна не послугувавсь би імовірно такими доказами і викрутами, як то собі тепер позваляв — Вже хочби з тої причини ні, аби не показати ся сьмішним. Але тепер не соромив ся і торгував ся з неукриваним вдоволенєм... Конець кінців якась користь вийде з того, то певна річ; грати ся з ґенералом було приємно і тому не закриваючи зовсім своєї безличности ані не закриваючи навіть поверховно неприличности своїх жадань і доказів, Тризна й дальше не переставав обставати з великою рішучостию при своїм.

— Ах Боже, ти Боже мій! — крикнув ґенерал і зажурений почіхав ся за ухом. — Кажете шість тисяч... і що можна з шістьома тисячами зробити? Хиба якусь шопу або стайню... А всьо ізза того Короткевича! Не можу укрити, Родіоне Павличу: терпіти єго не можу! Я все єго не міг стерпіти.

— Так, так, він не з тих наймилійших.

— Слухайте, Родіоне Павлич, мій любий! — надумав ся на ново Колтовский. — Возьміть ще й то на увагу: Ваше імя буде уміщене на першім місци, великими буквами, а Рибчиньска — ґенерал похилив ся з тайним видом до уха Тризни і шепнув: — єї, знаєте, умістимо де на кінци, на самім кінци... Як?

— Нехай би Ви, Ваше Превосходительство стояли на переді, по заду, при царских воротах, а навіть на самім іконостасі, до Бога дійдуть всї молитви — сказав Тризна ясно, спокійно і без поспіху. — А що до великих і малих букв, то й то також без значіня. Хто має очи, відчитає кожду букву...

Ґенерал був остаточно побитий. Кілька хвиль сидів мовчки, заклопотаний і безрадний...

— Не можу нічого вдіяти! — воркнув відтак прибитий. — Я, що я поможу... я розриваю ся... говорю, доказую, поясняю...

— Ще раз спробую промовити на виділі — додав зітхаючи по новій перерві... Виголошу цілу бесіду против Короткевича... Я — справді! Я, коли буде треба, підбурю против него цілий виділ, Бог мені сьвідком!

Коли Колтовский від'їхав, заволодів Тризною неясний неспокій... Справа ішла знаменито: очивидним було, що Короткевич не піддасть ся — і тїшило і радувало Тризну та заповідало успіх. Але почало єго непокоїти питанє, як буде поводити ся супротив того крутійства Аґрафена Петровна.

Явище, слава Богу, вже не повтаряло ся. Від тої страшної ночи, в котрій він рішив ся побудувати притулок, Аґрафена Петровна цілком втихомирила ся. Але хто міг заручити за те, чи єї тїнь не почує ся обиджена тими торгами, аби зменшити обіцяну суму?

І хто знає, чи она не обурить ся тим, що будівляний материял на притулок украдено від управи пристани? І чи можна бути певним, що она не вступить ся за Рибчиньского?

Родіон Павлич терпів.

Недобре, вороже чувство против Аґрафени Петровни давило єго. Як та женщина пригнітала єго! Навіть з гробу простягає руки, вяже єго і заставляє дорогу!

Добре, добре діло їй потрібне — він зробить добре діло. Але все таки не повинно так бути, аби она переслідувала єго на кождім кроці, аби пильнувала всїх єго поступків.

Тризна був повний злих чувств против небіжки, а рівночасно повний страху, аби єї не розгнівати... Бояв ся, що она знов прийде...

— Ах ні, дурниці, она вже не появить ся більше — вговорював себе неспокійний.

Погадав, що коли би дійство єго поведене їй не сподобало ся, она вже давно прийшла би. — А коли би єї гнївав крадений материял, то она мусїла би була вже перше виявити своє невдоволенє.

Не прийде, не прийде більше... Аґрафена Петрівна тепер вже дух, а для духа такі всїлякі земні дрібниці цілком недоступні... До того ж заступає він, Тризна, інтереси небіжки і не хоче стерпіти на єї таблиці імени Рибчиньскої. Отже для Аґрафени Петрівної то робить ся...

Часами обурював ся тверезий, практичний розум Тризни против всїх тих безладно

чували одностайність напряму адміністрациї.

Буду стреміти до того, щоби число старостів значно помножити а тим самим дати старості можність удержувати особисті відносини з населенем, щоби збільшити число посад концептових, технічних і маніпуляцийних, маніпуляцию зреформувати і уможливити скоре залагоджуванє справ.

Темпо переведеня тих реформ внутрішних зависить однак не лиш від фінансових средств, але в не меншій мірі від позисканя кандидатів на посади, в котрих звичайна рутина адміністрацийна не вистає, але для котрих крім характеру, таланту і праці потреба висшого образованя і основнійшого в деяких напрямах знаня, бо нині опанувати рівномірно а основно всі галузи адміністрациї публичної стало ся трудною задачею, коли не неможливою. Длятого звертаю ся до вас, молоді панове урядники з горячою заохотою, щоби ви не вдоволяли ся знанем адміністрациї, яке могли винести з університетів, але самі схотіли дальше науково образувати ся. Средств і помочи з моєї сторони вам не забракне.

Не в грозї власти і в строгости приказів виджу я інструмент кермованя численним персоналем властий політичних, але в обудженю благородних стремлень і бажань, в постанові піднеслих задач і цілий, до котрих маємо стреміти з ревностию і внутрішним переконанем, що в той спосіб служимо найліпше Монарсї і краєви а здобуваємо собі загальне признанє і довіре суспільности.

Не сумніваю ся на хвилю, що то наступить, не сумніваю ся длятого, що в часї мого урядованя в краєвій Радї шкільній мав я нагоду зіткнути ся безпосередно з адміністрацийним персоналем нашого краю і научив ся цінити єго нешоденні прикмети. На них хочу і буду будувати. Цінною в тім напрямі запорукою суть для мене слова, які нині в імени вашім виповів п. Віцепрезидент Намістництва, котрого прикмети характеру, досьвід і правниче знанє мав я нагоду пізнати і оцінити. Дякую за ті слова сердечно, а витаючи вас взаїмно, Панове, мимо ждучих на нас трудів і можливих перепон з повною вірою і надією гляджу в будучність.

Віру ту черпаю перед усім і черпати можемо ми всі, звертаючи наші уми і серця до наймилостійше нам пануючого Монарха, котрому Провидінє позволило в сім році обходити рідке торжество 60 літного правлїня, а котрий всїм нам сьвітить примїром пожертвованя і обовязку, примїром любови, якою окружає всї свої народи. Длятого взиваю Панів, аби ви разом зі мною піднесли з глубини грудий оклик: Найяснїйший Пан Франц Йосиф I. нехай живе!

Опісля наступило представленє урядників поодиноких дикастерий, о чім однак подамо докладнїйший звіт в слїдуючім числї.

Вісти політичні.

До ситуациї. — З Ради державної. — Ювілей Цісаря. — Справи угорскі. — Ворохобнї в Азиї.

Вчера в полудне відбула ся конференция провідників клюбів, на котрій президент Вайскірхнер піднїс конечність полагодженя буджету і звернув ся до всїх членів конференциї з великою просьбою, аби вплинули на свої клюби в тім дусї і розважили, чи не належить на полагодженє буджету визначити 30 засїдань 10-годинних. Також президент мінїстрів бар. Бек відкликав ся до сторонництв, з огляду на короткість часу, яка єсть до розпорядимости. В тім самім дусї промовляли пп. Адлер і Пернерсторфер. Той послїдний заявив, що єго сторонництво не згодить ся на ухваленє буджетової провізориї на довше ніж на 14 днів. Нарад конференция не покінчила. — Представителї нїмецких сторонництв згодили ся на те, аби др. Праде був покликаний на наслїдника мінїстра-земляка п. Пешки і аби о тім бажаню повідомити бар. Бека. По засїданю председателя др. Сильвестер удав ся з заступником председателя до бар. Бека, аби єго о тім бажаню повідомити.

На вчерашнім засїданю палати послів відчитано між иншими інтерпеляциї, а відтак пп. мінїстри др. Ебенгох, Ґеорґі, др. Мархет і др. Бінерт відповідали на інтерпеляциї. По відповідях засїданє закрито і назначено слїдуюче на пятницю перед полуднем.

„Korresp. Wilhelm“ довідує ся з безпосередного окруженя Цїсаря, що стан здоровля Монарха єсть дуже добрий. Цїсар працює кождого дня о звичайній порі від рана, полагоджує реферати і з цїлим занятєм слїдить хід приготовленя, пороблених для принятя нїмецких князїв. — Нинї рано виїздить австрийска ескадра на стрічу яхту „Гогенцоллерн“. Комендант ескадри бар. Монтекукколї повитає нїмецкого цїсаря і вручить єму відручне письмо Цїсаря Франц Йосифа. Перша стріча Цїсаря Франц Йосифа з нїмецкою цїсарскою парою відбуде ся дня 7 с. м. на двірци зелїзничім в Майзлїнґ, де окремий дворский поїзд з Полї привезе цїсарску пару о год. 7·30 рано. Цїсар удасть ся з Шенбруна на дворець в Майдлїнґ, де вєде до двірского поїзду і повитає нїмецку пару цїсарску. На дворець в Пенцїнґ прибуде поїзд о год. 10 рано.

Бувший угорский президент мінїстрів ґр. Тіса, як звіщає Sonn- u. Montags Ztg., був недавно на довшім послуханю у Цїсаря в Шенбрунї без відомости угорского правительства а дня 2 мая приїхав з Відня до Пешту і там мав довшу нараду з своїми приятелями, членами давного лїберального сторонництва. Сему послуханю ґр. Тіси у монарха приписуть в Угорщинї велику політичну вагу. — В Загребі відбули ся в недїлю великі демонстрациї против бана і против Угрів. В стрільници мало відбути ся велике віче, однако правительство заборонило і зачинило стрільницю. Коли товпа хотїла вивалити двері до стрільницї, явила ся кінна полїция і розогнала шаблями товпу. Товпа почала кидати камінєм і поранила много вояків. Сконсиґновано всю залогу, а в Загребі викликало то велике зворушенє. — В Турочи сьв. Мартинї, столици Словаччини, відбули ся збори словацкого сторонництва, в котрих взяли участь всї словацкі посли. Ухвалено словацке сторонництво зорґанїзувати систематично в цїлій північній Угорщинї і розвинути живу роботу за загальним правом виборчим.

В европейских кольонїях південної Азиї проявляють ся видним способом щораз частїйше ворохобнї. Здаєть ся, що більше осьвічені верстви місцевого населеня дійшли до самосьвідомости і повстають против власти Европейців. Коли в південно-західних краях Азиї, отже в Арабії і Персиї ті ворохобнї повстають наслїдком ісляміских змагань, то ворохобня в південних Хїнах, сумежних з заґанґесовими Індиями, звернена головно против мандаринів. Послїдні вісти стверджують, що огнище неспокоїв розширяє ся. Так іменно звіщають з Ачіну (в нїдерляндскій східній Індиї) про напад тубольців на відділ войска. Так само розширяє ся ворохобня в Британійскій Індиї. Також воро-

---

насуваючих ся єму гадок; старому чоловікови стало навіть немило і сьмішно; він дивував ся сам собі, не пізнавав себе, робив собі сам докори, називав себе старою бабою, скінченим дураком, а кілька разів єго сьміливість пійшла навіть так далеко, що він почав сумнївати ся о могучости небіжки і розгорячивши ся, назвав всьо дурницею, сном, привидом, що небіжка зовсїм єму не являла ся, лише що він просто похороном, заупокійним богослуженєм, димом кадила був розстроєний, до того трохи перестуджений і тому всї ті мари єму привиділи ся.

Але гадка о нічнім явищи була така ясна, страх такий великий, що Родіон Павлич тревожно свою недовірчивість придавив та глядав потїхи в милосердию духа і в тім, що земскі дрібницї були для духа недоступні.

В ночи було єму дуже страшно і він заєдно дрожачи глядів на чорний фотель, що все ще стояв в тім кутику між столом а касою, де небіжка являла ся.

Але між тим всьо пійшло добре. Небіжка не явила ся, а Родіонови Павличеви снили ся дуті інструменти, кораблї на розбурханім мори і меви.

— Ну, тепер здаєть ся буде конець з тим — сказав собі Тризна на другий день рано.

Він чув ся сьвіжий, сильний і зовсім спокійний.

Пізнїйше, вже в день, явив ся Антін.

На дворі падав дощ і сніг вже від трех днів; було дуже зимно і Антін обдертий, промоклий, змерзлий і тверезий був покірний, пригноблений і бідний.

Він не мав тепер в собі нічого грізного ні строгого і неможливо було представити собі, що то безпомічне, пригноблене єство, з дрожачим і скривленим хребтом, з сумними і мутними очима, могло коли небудь робити докори, піднести коли небудь голос... Родіон Павлич глядів уважно і мовчки на свого сина і тяжко було рішити, що старець при тім відчував: біль, милосердиє, докори совісти, чи лиш радість з побіди і остаточного освободженя.

— Иди до кухнї і обсуши ся — сказав коротко.

І Антін пійшов послушно і боязливо.

Ту ніч переспав старий ще спокійнійше як попередну, вже цїлком без снів і коли на другий день рано явив ся ґенерал, приймив єго Родіон Павлич з таким вдоволеним і самосьвідомим лицем, як вже від давна не лучало ся.

Єго Превосходительство заявив трохи несьміло і заклопотано, що Короткевич неумолимий. Не він, ґенерал, підбурив цїлий видїл, лише учитель Короткевич. І тепер кажуть всї члени видїлу, що цїле місто буде обурене, коли стане звістно, що Рибчиньску „обкрадено“ і єї імени не уміщено на таблици. А Николай Онуфрович, незвичайно розумний і оглядний чоловік, доказує ще крім того, що молодий Рибчиньский, котрий в Петербурзї має широкі звязи в високих кругах і сам єсть, здаєть ся, заступником окружного директора, не пустить так тої справи та що они всї дістануть ще такого „носа“, що їм аж чорно стане перед очима...

— Видко зараз — сказав Родіон Павлич спокійно, коли ґенерал замовк і несьміло поглядав перед себе — що тут має ся до дїла з польскою інтриґою.

На лици Колтовского проявило ся зачудованє.

— То єсть, позвольте — спитав ґенерал здивований — длячого інтриґа... а до того ще й польска?

— Длятого, бо той Короткевич Поляк, тому інтриґа польска, а не росийска.

— Якже Короткевич Поляк? Він православний і Росиянин... а єго отець також православний і єсть катихитом в кадетскій школї.

(Конець буде).

хобня реформістів в південних Хінах прибирає поважні розміри, позаяк часть залоги злучила ся з ворохобниками.

В Персиї неспокій зростає. Наслідком недостачі фондів на військові і урядничі оплати, подало ся міністерство у відставку, котру шах приняв. З Тегерану звіщають, що Курди знищили дня 28 цьвітня богато сіл, вирізали більше як 2000 людий і заграбили їм майно. В пограничнім місті Маренда не хотіло населенє впустити нового ґубернатора до міста, що викликало биятику, в котрій згинуло кілька осіб. — З Тифлісу наспіли вісти, що на турецкій граници приключила ся страшна різня Вірмен і жидів. Тисячі людий утікає до Елисаветполя і инших росийских міст. В розрухах має брати участь 10.000 оружних Персів.

Новинки.

Львів, дня 6-го мая 1908.

— Справи особисті. П. Віцепрезидент кр. Ради шкільної, др. Ігнатий Дембовский, вернув вчера з урльопу і обняв урядованє.

— Дрібні вісти. На львівскій почті надано в місяци марті с. р. всіляких листів, переписних листків, посилок під опаскою і часописий 9,656.142 штук, а в тім самім часі наспіло до Львова 1,766.134 штук. — Постріленний в неділю Забавским капраль поліциї Шпак мав ся вчера трохи ліпше. — Арештованого в Маївци спільника Васіньского, Ґіттнера, приставлено вже до львівского арешту. — П. Фр. Р., ем. контрольор почтовий, згубив вчера в будинку краєвої Дирекциї скарбу портфель з 200 К готівкою. — В ринку знайдено золотий перстінь. Можна відобрати в торговім бюрі у комісаря Дишкевича. — В „Домі академічнім" придержано вчера Гринька Верхолу, котрий збирав складки, ніби то на костел в Мплятині. Арештований признав ся до манґійства. — В руки поліциї попав ся 15-літний хлопчище Ст. Кушнір, котрий недавно тому допустив ся крадежи у о. Алекс. Мошиньского в Олеську. — В льокали асентирунковім викликали новобранці Думка, Калмук, Сухач і Коцюба таку галабурду, що їх аж поліция арештувала.

— Катастрофа в Радимні. В неділю вечером відбував ся в сали польского „Сокола" в Радимні вечерок в роковини „конституциї 3 мая". Коли публика товпою виходила з вечерка, заломила ся долівка в ґардеробі, а кількадесять осіб упало до пивниці. На них попадали ще й столики та вішалки з ґардероби і поранили много осіб. Настала грізна паніка. Покликано пожарну сторожу, котра витягнула людий з пивниці. Між ними було 7 ранених, з тих 3 особи потерпіли тяжкі каліцтва. Потовчених осіб було кількадесять. Для удержаня спокою і порядку войско окружило будинок „Сокола".

† Померли: Мария з Нагоряньских Гориновичева, вдовиця по бл. п. Александрі, пароху в Делієві, фундаторка заведеня добродійно-виховавчого для руских дівчат в Бережанах, по довгій недузі упокоїла ся дня 2 с. м. проживши 96 літ.— Павлина з Герасимовичів Нарольска, вдовиця по пароху в Пустомитах, щирецкого деканата, упокоїла ся в Поршні дня 3 с. м. в 70 р. житя. — В Богородчанах помер учитель Йосиф Янда в 27 р. житя. — У Відни помер др. Марко Парнас, адвокат з Тернополя.

— Убийство. В Бабині коло Калинова, в самбірскім повіті найдено перед двома недїлями убитого якогось Цигана підкиненого на кілька кільометрів від коршми, де доконано убийства. Труп мав голову так відрубану і скручену, що ледви ще держала ся кадовба. Слідство, яке розвела жандармерия, кинуло сильне підозріня на коршмара в Бабині, Вольфа Ліхта і двох єго синів Гершка і Абрамка, котрі по викритю убийства втекли з Бабина. Старого Ліхта арештовано і відставлено до суду в Самборі, а за синами ровіслано стежні листи.

Всячина
для науки і забави.

— Удар серця а удар мозку. Міністра-земляка німецкого, Пешку, у Відни постигла нагла смерть серед обставин, як хиба лиш дуже рідко коли буває і тому наробила тим більшої дивовижі. Міністер Пешка мешкав в приватнім домі, де наймав дві комнати і кабінет. В пятницю вечером забавляв ся він ще зі своїми приятелями в каварни, грав з ними в карти і о три чверти на першу в ночи вернув домів. Тут пішов він ще на сторону до кльозету і коли сів, постигла єго смерть від удару серця. Комірчинка була вузонька а Пешка, дїставши удару серця, подав ся наперед і витягненою рукою вдарив в двері кльозету. То зачула служниця в комнатці, що прилирає до кльозету і вибігла, а вчувши хорчаня в кльозеті здогадала ся, що стало ся якесь нещастє і збудила другу служницю та закликала дверника. Коли насильно отворили защіплені двері, міністер, котрий сидів похилений з повислою на груди головою, впав на землю долі лицем. Завізваний зараз лікар ствердив лиш смерть від ударю серця. Пешка був дуже заживний чоловік, любив добре попоїсти і випити, а мав серце затовщілє; перед кількома роками дїставав часто корчів серця і лічив ся від того в Маріенбаді та мав ся вже ліпше, аж ось заскочила єго смерть скоропостижна. — З отсего приводу хочемо тут розповісти дещо про удар серця і мозку.

Того рода смерть називають у нас звичайно з німецка „шляґ" і кажуть „шляґ єго трафив". Нема найменшого сумніву, що для умираючого нагла смерть єсть найліпша, найдогіднїйша, бо в одній хвили переносить єго в инший сьвіт; але зато тим страшнійша єсть она для тих, котрих умираючий покидає і тому в таких случаях стараємо ся умираючого все ще якось ратувати. Щоби же комусь в такім случаю давати якусь поміч, треба знати, що то єсть той „шляґ" або удар.

Чи то удар серця чи мозку буває звичайно наслідком звапненя кровоносних суден або жил так званих бючок або артерий, а то звапненє, зване по лікарски „артеріоскльероза" приходить звичайно в старшім віцї від того, що жили, в котрих кров бє, зуживають ся чи то від безнастанного напружуваня і натяганя (механічне з'ужиганє), як у людий, котрі тяжко працюють, чи від того, що чоловік невідповідно жиє і живить ся н. пр. пє за богато горівки та пива або вина, живить ся за богато мясом і їсть такі справи, від котрих дуже товстїє, курить за богато а при тім всім сидить богато і уживає за мало руху на сьвіжім воздусї, через що кров не може добре обновляти ся. Дальшою причиною можуть бути деякі хороби серця і нирок, ґіхт і сифіліс а наконець таки й сама старість приносить то з собою, що жили можуть звапніти. Звапненє жил відбуває ся в той спосіб, що на внутрішних стінках осїдають вапняні соли, через що жили стають тверді, тратять елястичність і робить ся т. зв. сціп або зсілина крови. Коли струя крови вирве клочок, кусник такої зсїлини, і несе єго дальше, то може легко стати ся, що коли занесе єго до тих тонесенських жилочок, що відживляють серце, то заткає їх, серце перестає відживляти ся і до кількох хвиль перестає бити ся а чоловік гине. Тодї кажемо, що се **удар серця**. Коли же такий клочок дістане ся до бючки легкової і заткає єї то настає удар або **пораженє легки** а коли заткає яку жилку, що відживляє мозок то настає **удар мозку**.

Може однак і так бути, що звапнілі а через то крихкі жили (бючки) легко пукають, що особливо легко діє ся в мозку. Кров тодї виливає ся із жил та заливає більші або менші части мозку, що викликує або сейчас смерть або бодай робить чоловіка на довший час непритомним. Се також **удар мозку**. Коли відтак притомність верне, то лишає ся спаралїжованє одної половини тїла. Коли ліва часть тїла спаралїжована, то кров залила праву часть мозку а коли спаралїжована права сторона то залитє наступило в лївій части мозку.

Богато людий майже й не знає, що мають звапненє жил і доживають глубокої старости; хто же нездужає на звапненє жил, той повинен дуже на себе уважати. Передовсім треба їсти і пити в міру, не уживати алькогольних напитків або бодай пити лиш дуже маленько і не курити богато. Треба вистерігати ся всего, що може збільшити тисненє крови і викликати пукненє жили. Длятого треба уникати студених купелів, всякого зворушеня і напруженя сил. Треба стеречи ся запору а при двірованю не тиснути ся дуже. Чоловік заживний а слабий на серце або нездужаючий на звапненє жил, коли не може здворувати, нехай возьме на прочищенє. Не треба борзо ходити по сходах і стрімких улицях, не хиляти ся дуже і не підносити тягарів. Також треба уважати на ознаки, віщуючі удар як: біль і заворот голови, ослабленє в нозї або руцї і хвилева утрата мови. При болю голови і напорі крови до голови треба покласти ся, робити студені оклади на голову а горячими окладами або горячою купелию на ноги відвести напір крови з голови. Від таких недуг як затовстїнє, хиби серця і звапненє жил треба заздалегід лїчити і посилати ради лікаря.

Коли хтось дістане удару серця, поблїднє, постудеиїє а серце майже зовсім перестане в нїм бити ся, треба єго покласти рівно на постіль, а колиб не можна єго ліжми перенести, то таки ліпше лишити на місци, де впав а не підносити, бо то може якраз смерть спричинити. Лежачому треба покласти на груди, в місци, де серце зложений в кількоро і умочений в горячій воді платок, натирати мягкою щіткою або фланелею або також яким вовняним платком тїло і підошви. Коли можна припускати, що хтось дістав удару мозку, — що буває найчастїйше у людий присадкуватих, грубих, товстих з короткою шиєю і широкими грудьми, — то треба єго покласти так, щоби горішна часть тїла була трохи піднесена, розпустити на нїм все одїнє, на голову класти студені оклади і післати зараз по лікаря.

Телеграми.

Відень 6 мая. Нинї буде місто вповні удекороване з нагоди завтрішного торжества. Всї публичні будинки вже украшені. Вікна і бальконі украшені цьвітами, особливо красно прибраний ратуш. В многих виставах склепових виднїють са погрудя цїсаря Франц Йосифа і монархів, що загостять завтра до Відня. Всї двірцї, на котрі приїдуть монархи, украшені величаво, особливо дворець в Пенціиґу, де приїде цїсар Вільгельм. Дорога до цїсарскої палати в Шенбруні украшена фестонами і ґірляндами а близько шенбрунньскої брами уставлено тріюмфальні брами.

Відень 6 мая. Нинї рано приїхав інкоґнїто кн. Люїтпольд баварский а з ним і президент баварских міністрів бар. Подевіль і численна родина. З Берлина приїхав секретар державний для справ заграничних Шен і австро-угорский амбасадор Седеній-Маріч. Ад'ютанти цїсаря Вільгельма майор Фрідбурґ і бар. Венден приїхали вчера вечером.

Петербург 6 мая. Після інформациї „Нов. Врем." уряд начальників земских в цїсарстві буде знесений а за то буде заведений уряд сїльских комісарів, котрий буде орґаном загально державних властий. Під власть тих комісарів будуть віддані всї особи проживаючі в окрузї без ріжницї стану і походженя.

Поля 6 мая. Нинї рано прибув тут яхт „Гогенцоллерн" з вімецко-цїсарскою родиною. Привитала єго ескадра салютовими вистрілами.

Штутґард 6 мая. Віртембергский король виїхав нинї рано до Відня. Тим самим поїздом поїде до Відня і вел. князь Баденьский.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарнї В. Лозиньского, під зарядом І. Недопада. (Телефона ч. 527).